

ΣΤΩΜΕΝ ΚΑΛΩΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΑΝΤΙΑΙΡΕΤΙΚΗΣ ΟΜΑΔΟΣ
ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΠΑΤΡΩΝ

ΕΤΟΣ 6°

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ - ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2014

ΤΕΥΧΟΣ 35°

Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΧΗ ΤΩΝ ΑΙΡΕΣΕΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΟΣΙΟ ΓΕΡΟΝΤΑ ΓΕΡΒΑΣΙΟ ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟ

• Ο σκοπός της παρουσίας της Έκκλησίας στον κόσμο είναι η ένωση «υπό τὰς πτέρυγὰς της (...) ὄλων τῶν ἐγγύς καὶ τῶν μακρὰν ἀνθρώπων (...) καὶ γενικῶς ἡ ἐνότητα τῶν μελῶν της» (Επιστασία, 2005: 211-212). Ἀντίθετα οἱ αἱρέσεις ἀποτέλεσαν ἤδη ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τοῦ ἱστορικοῦ της βίου τὸ μεγαλύτερο κίνδυνο γιὰ τὴ διάσπαση τῆς κοινωνίας της, γιὰ τὴ νόθευση τῆς διδασκαλίας της καὶ γιὰ τὴν ἀπώλεια τῆς σωτηρίας τῶν μελῶν της μὲ τὴν ἀποκοπὴ τους ἀπὸ τὸ ἱερό Σῶμα της. Ἐπειδὴ οἱ αἱρέσεις ἀποσκοποῦν διαχρονικὰ στὴν κατάλυση τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐνότητας καὶ τὴν παραπλάνηση τῶν πιστῶν, ὁ κάθε χριστιανὸς τότε μόνο «δύναται νὰ ἔχη θετικὰς καὶ βεβαίαις ἐλπίδας ‘ζωῆς αἰωνίου τυχεῖν’, ἐὰν πάση δυνάμει ἐργάζεται διὰ τὴν ἐνότητα τῆς Πίστεως μισῶν πᾶν σχίσμα καὶ αἵρεσιν» (Επιστασία, 2005: 437-438). Γι' αὐτὸ καὶ ὁ ὅσιος Γέροντας π. Γερβάσιος ἔθεσε εὐθύς ἐξαρχῆς ὡς μία ἀπὸ τίς κύριες φροντίδες τοῦ ποιμαντικοῦ του ἔργου τὴν ἀντιμετώπιση τῶν πάσης φύσεως αἱρέσεων καὶ σχισμάτων. Οἱ αἱρετικοί, κατὰ τὸν ἱερό Πατέρα, εἶναι «ἐχθροί» τοῦ Χριστοῦ (Πρβλ. Μελέται, 1962 : 177) καὶ λυμαίνονται ὡς προβατόσχημοι λύκοι τὴν Ἐκκλησία Του διαστρέφοντας τὴν πίστη της, ὅπως οἱ Μανιχαῖοι, οἱ Ἀρειανοί, οἱ Νεστοριανοί καὶ οἱ Ρωμαιοκαθολικοί ἢ Παπικοί, πού νόθευσαν τὸ Ἱερό Σύμβολο (Επιστασία, 2005: 390) καὶ προέβαλλαν κακοδόξως τὸ πρωτεῖο καὶ τὸ ἀλάθητο (Κωστόπουλος, 1992 : 63). Αἱρετικοὶ ὑπῆρξαν ἐπίσης οἱ ἀγιομάχοι καὶ «ἀντιδικομαριανοί»

Εὐνομιανοὶ στὴν Ἀνατολή, καθὼς καὶ ὁ πρεσβύτερος Βιγιλάντιος καὶ οἱ Διαμαρτυρόμενοι ἢ Προτεστάντες στὴ Δύση, πού καταπολεμοῦν ἀκόμη καὶ σήμερα μὲ σφοδρότητα τὸ ἱερό πρόσωπο τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου (Επιστασία, 2005: 247-249), ἀλλὰ καὶ τὰ μέλη τῶν αἱρετικῶν ὁμάδων πού ἐξακολουθοῦν νὰ ταλαιπωροῦν τὴν ἁγία Ἐκκλησία, ὅπως οἱ παπικοί Οὐνίτες, οἱ Χιλιαστὲς ἢ Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβά, οἱ Μασόνοι καὶ οἱ Ροταριανοί (Λιαπίκου, 1971 : 28).

Παρόλο, ὅμως, πού ὁ ὅσιος Πατέρας στρέφεται συχνὰ ἐναντίον τῶν αἱρετικῶν, ἐν τούτοις δὲν ἐπιχειρεῖ πουθενά στο ἔργο του λεπτομερῆ ἀναφορά στὶς ἀντιλήψεις τους ἢ συστηματικὴ ἀναίρεση τῶν κακοδοξῶν τους, ἀλλὰ οὔτε καὶ χρησιμοποιεῖ σκληρὲς ἐκφράσεις ἀποδοκιμασίας ἐναντίον τους. Ἀντίθετα μὲ λεπτὴ ποιμαντικὴ διάκριση καὶ σύμφωνα μὲ τὸ παράδειγμα τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, προσπαθεῖ νὰ τοὺς ἐπανεντάξει στὴν ἱερά Ποίμνη τοῦ Χριστοῦ καὶ παράλληλα νὰ ἐνισχύσει καὶ νὰ προστατέψει τοὺς πιστοὺς, προτρέποντάς τους νὰ ἐντρυφήσουν βαθύτερα στὴν Ὁρθόδοξη Παράδοση ὡς τὸ μοναδικὸ μέσον πνευματικῆς τους θωράκισης ἀπέναντι στὴν αἱρετικὴ κακοδοξία, ὑπογραμμίζοντας μὲ τὸ «στῶμεν καλῶς» τῆς θείας Εὐχαριστίας, τὴ διατήρησή τους «μακρὰν αἱρέσεων, σχισμάτων καὶ ἀνυπαίρετων γνωμῶν» (Επιστασία, 2005: 395).

• **Ὁ ἀσφαλέστερος τρόπος ἀντιμετώπισης τῶν αἱρετικῶν καὶ προφύλαξης τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ πληρώματος ἀπὸ τίς πάσης φύσεως κακοδοξίες**

είναι, κατά τό μακαριστό Γέροντα, ή βαθύτερη και πληρέστερη γνώση έκ μέρους τών πιστών του περιεχομένου της Όρθοδόξου Πίστewος, όπως και ή σταθερότητα και έμμονή σ' αυτήν μέ βάση τήν Πατερική Παράδοση. Διά τής όρθής πίστewος, τονίζει ό όσιος Πατέρας, ό άνθρωπος ολοκληρώνεται και τελειοποιείται πνευματικά, καθώς, όπως σημειώνει, δέν άρκει νά είναι κάποιος μόνον ήθικός και «καλός χριστιανός», άφου τέτοιοι ύπήρξαν και αίρετικοί όπως ό Άρειος, αλλά απαιτείται νά «πιστεύη όρθως και καλώς, ως οι Πατέρες τής Έκκλησίας μας εν Οικουμενικαίς Συνόδοις, εν Αγίω Πνεύματι, άπεφάνθησαν, και νά όμολογή δημοσία τήν εις Τριάδα όμοούσιον και άχώριστον πίστιν του» (Έπιστασία, 2005: 392). Για νά τό επιτύχει όμως αυτό, είναι άπαραίτητο νά άποκτήσει βαθιά πίστη, «τήν όποίαν έσφυρηλάτησεν ή έρευνα και ή μελέτη και ή όποία ως τοιαύτη άποτελεί διά τόν άνθρωπον θεμέλιον άδιάσειστον, πέτραν άρραγή, περιουσίαν μόνιμον» (Μελέται, 1962 : 8), γεγονός πού θά του επιτρέψει όχι μόνο νά κατέχει πλήρως τό περιεχόμενό της και νά προστατεύεται από τίς αίρετικές πλάνες, αλλά και νά «είναι έτοιμος εις άπολογία παντί τω αίτούντι λόγον περί τής εν ήμιν έλπίδος» (Μελέται, 1962 : 9), προκειμένου νά τή διδάξει και νά τή μεταλαμπαδεύσει ως πίστη στον «Κύριον ήμων Ίησοϋν Χριστόν, ως Υιόν του Θεού, και Θεόν άληθινόν» (Μελέται, 1962 : 32) άκόμη και προς τούς αίρετικούς.

• **Γιά νά επιτύχει όμως ό άνθρωπος τή βαθύτερη και όρθότερη γνώση τής Όρθόδοξης Πίστewος και νά προφυλαχθεί από τίς αίρετικές κακόδοξες αντίληψεις, είναι άνάγκη, κατά τόν όσιο Πατέρα, νά μελετᾶ διά βίου τήν Άγία Γραφή και τήν Ίερά Έκκλησιαστική και Πατερική Παράδοση,** κάτι πού έφάρμοζε συστηματικά στό καθηγητικό του έργο. Τά μαθήματά του στό Καθηγητικό περιελάμβαναν περικοπές και γεγονότα από βιβλία τής Παλαιάς και τής Καινής Διαθήκης, καθώς και άποσπάσματα από έργα τών Πατέρων, τόν «Εϋεργετινό» και τούς Βίους τών Αγίων (Μητρ. Ίερόθεος, 2005 : 83). Η σειρά μάλιστα μέ τήν όποία διδάσκε τά καθηγητικά του μαθήματα ήταν πρώτα ή Καινή Διαθήκη, κατόπιν ή Παλαιά, οι Πατέρες τής Έκκλησίας και τέλος οι Ίεροι Κανόνες από τό

«Πηδάλιον», ενω συνέγραψε και έξαιρετικά επ' αυτών έρμηνευτικά έργα (Λόης, 1998 : 118-128).

Έκτός από τή μελέτη τής Έκκλησιαστικής Παραδόσεως, ό πιστός λαός «διαφωτίζεται, καθαρίζεται και αγιάζεται» (Μελέται, 1962 : 104) επίσης μέ τήν εντατική άκρόαση του λόγου του Θεού μέσω του κηρύγματος. Τό θείο κήρυγμα είναι άρρηκτα συνδεδεμένο, κατά τόν π. Γερβάσιο, μέ τήν εκκλησιαστική λατρεία και συνιστᾶ τήν ψυχή και τό πνεϋμα «πάσης ιερᾶς άκολουθίας» (Έπιστασία, 2005: 306) ως ό ουσιωδέστερος άξονας τής λειτουργικής ζωής (Μητρ. Ίερόθεος, 2005 : 76) του πιστού. Γι' αυτό και «μόνον ό άρμονικός συνδυασμός θ. κηρύγματος και θ. μυστηρίων παρέχει εις ήμᾶς τό όλον έργον, τό μυστήριον τής θ. Έναυρωπήσεως του Σωτήρος ήμων» (Έπιστασία, 2005: 308). Τό κήρυγμα συνεπώς ως μέσο διασάφησης, έπεξήγησης και έρμηνείας τών σημείων τής πίστewος καθίσταται για τόν χριστιανό σε κάθε εποχή ό διδάσκαλος στην πίστη και ό όδοδείκτης του όρθου τρόπου ζωής, μέ άποτέλεσμα ή συστηματική άκρόασή του νά άποβαίνει όχι μόνο άσπίδα προστασίας άπέναντι στις διάφορες αίρετικές κακοδοξίες, αλλά και μέσο «άγιασμού και σωτηρίας» για τόν πιστό (Μελέται, 1962 : 106), καθώς ή θεία διδασκαλία τόν διαφωτίζει περισσότερο, διαλύει τίς πλάνες, καθαρίζει τό νοϋ του και θερμαίνει τήν καρδιά του (Μελέται, 1962 : 105).

• **Τή στερέωση στην Όρθόδοξη Πίστη και τήν πιστότητα στην Πατερική Παράδοση ως μέσα άντιμετώπισης τών αίρέσεων ενισχύει και τελειοποιεί επίσης, κατά τόν ιερό Πατέρα, ή συνειδητή και άδιάλειπτη συμμετοχή στα ιερά Μυστήρια και κυρίως σε αυτά τής θείας Εϋχαριστίας και τής Μετανοίας ή Ίερᾶς Έξομολογήσεως,** μέσω τών όποίων οι πιστοί συνδέονται άδιάρρηκτα μέ τήν Έκκλησία και ένώνονται κατά χάριν μέ τό Σωτήρα Χριστό, γι' αυτό και συνήθιζε νά ολοκληρώνει τήν κάθε όμιλία του μέ τό αιώνιο σύνθημα «έξομολόγηση, Θεία Κοινωνία» (Έπιστασία, 2005: 481).

Η Έκκλησία για τόν άνθρωπο είναι «όντως ό προχειρότερος λιμήν σωτηρίας, βοηθείας και παρηγορίας, άνακουφήσεως τών καταπεπονημένων (...) είναι διά πάντα άνθρωπον, Γενικόν και Κοινόν Θεραπευτήριον, εντός του όποιου δέχεται ό Χριστός

καί θεραπεύει πᾶν εἶδος πληγῆς καί κάθε ἀνάγκη. Θεραπεύει καί ἐλεεῖ· βοηθεῖ καί ἀνακουφίζει. Συγχωρεῖ καί προσδέχεται πάντα ἁμαρτωλόν προσερχόμενον καί ἐπί πάντας ἐκχέει τό πλούσιόν του ἔλεος» (Μελέται, 1962 : 81). Μέ τήν ἀπρόσκοπη συμμετοχή στό κατ' ἐξοχήν μυστήριό τῆς Ἐκκλησίας, πού εἶναι ἡ θεία Εὐχαριστία, ἡ πίστη τοῦ ἀνθρώπου χαλυβδώνεται καί ταυτόχρονα ἡ σχέση τοῦ ὀριοθετεῖται καί ἡ θέση τοῦ διαχωρίζεται ἀπό τούς κακόδοξους αἰρετικούς, ἀφοῦ σημαία καί ἰδιαίτερο γνώρισμα τοῦ ἀληθινοῦ Χριστιανοῦ, «τοῦ ὀρθοδόξου ἀπό τοῦ αἰρετικοῦ, τοῦ ψευδαδέλφου» (Ἐπιστασία, 2005 : 390), ἀποτελεῖ τό ἱερό Σύμβολο τῆς Πίστεως, πού ἀπαγγέλλεται πρὶν ἀπό τήν Ἁγία Ἄναφορά καί ἐμπεριέχεται σ' αὐτό ὀλόκληρη ἡ ὀρθόδοξη θεολογία (Ἐπιστασία, 2005 : 388-390), ἐνῶ μέ τή μετάλληψη τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων ὁ πιστός ἐνώνεται ὄντολογικά μέ τό Χριστό καί θεώνεται (Μελέται, 1962 : 83), ζώντας ἐμπειρικά, ὡς κατὰ χάριν μέτοχος πλέον, τό περιεχόμενο τῆς πίστεώς του. Αὐτός εἶναι καί ὁ λόγος γιά τόν ὁποῖο ὁ μακάριος Γέροντας εἶχε θέσει ὡς πρότιστο μέλημά του τήν καλλιέργεια τῆς λειτουργικῆς ζωῆς τῶν πιστῶν μέ τήν τέλεση τῆς θείας Εὐχαριστίας τέσσερις φορές τήν ἑβδομάδα, κατὰ τίς ἡμέρες Τετάρτη, Παρασκευή, Σάββατο καί Κυριακή (Μητρ. Ἱεροῦθεος, 2005 : 35-75). Γιά νά καταστῆί μάλιστα ὁ λαός τοῦ Θεοῦ βαθύτερος καί ἐγκρατέστερος «γνώστης καί κάτοχος τῶν τελουμένων κατὰ τήν θ. Λειτουργίαν» (Ἐπιστασία, 2005: 167) συνέθεσε ἐκτενέστατο σχετικό ἐρμηνευτικό ἔργο, καθῶς φρονοῦσε ὅτι μέ ὅλα τά μέσα θά πρέπει νά δίδεται «μία κατεύθυνσις : προσέλευσις πρὸς τά μυστήρια» (Ἐπιστασία, 2005 : 483).

Ἐκτός ἀπό τήν τέλεση τῆς θείας Εὐχαριστίας καί ἡ Ἱερά Ἐξομολόγησις κατεῖχε ἐπίσης κυρίαρχη θέση στό ποιμαντικό ἔργο τοῦ ὁσίου Γέροντος, ὁ ὁποῖος δέν ἔπαυε νά καλεῖ σέ μετάνοια τό λαό τοῦ Θεοῦ καί νά ἐξομολογεῖ ἀκατάπαυστα μέχρι τήν κοίμησή του, τονίζοντας χαρακτηριστικά ὅτι, ἂν τό Ἅγιο Βάπτισμα εἶναι γιά τόν πιστό ἡ Θύρα τῆς Εἰσόδου, τό μυστήριό τῆς Μετανοίας εἶναι «ἡ Κλεῖς τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν» (Προβλήματα, 1962 : 9). Σκοπός μάλιστα τῆς συμμετοχῆς τῶν πιστῶν στό σπουδαῖο αὐτό μυστήριό, ὅπως τόνιζε, δέν θά ἦταν ἀπλῶς καί μόνο τό ἂν θά μπορούσαν ἢ ὄχι νά μεταλαμβάνουν τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων, ἀλλά

κυρίως τό πῶς θά αἰσθανθοῦν τήν ἀνάγκη νά γίνουν καί νά εἶναι ἔτοιμοι γιά τήν πορεία τους πρὸς τόν Οὐρανό, πῶς δηλαδή θά ἐπιτύχουν τόν ἁγιασμό τους ὡς μέλη τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ (Προβλήματα, 1962 : 10).

• Ἡ γνώση καί ἡ βίωσις τοῦ περιεχομένου τῆς Ὀρθοδόξου Πίστεως μέ τή μελέτη καί ἀκρόασις τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ καί τή μετοχή στά Ἱερά Μυστήρια, καθιστᾶ, κατὰ τόν ὅσιο Γέροντα, τόν ἄνθρωπο ἄτρωτο ἀπέναντι στίς αἰρετικές πλάνες καί τόν ἀναδεικνύει διά τῆς ὑγιοῦς πνευματικῆς τοῦ ζωῆς τέλειο καί ὀλοκληρωμένο πνευματικά, ὥστε νά λειτουργεῖ πλέον ὡς τό σκεῦος ἐκεῖνο τῆς θείας Χάριτος πού θά συνδράμει οὐσιαστικά μέ τό παράδειγμα τῆς ἀγίας τοῦ ζωῆς στήν εὐκολότερη προσέλευσις καί ἐπάνοδο τῶν αἰρετικῶν στούς κόλπους τῆς Ἐκκλησίας. Γι' αὐτό καί κάθε χριστιανός, «ἐνδυθεῖς τόν Χριστόν ἐν τῷ Ἁγίῳ Βαπτίσματι, ὀφείλει νά ζῆ, διάγη καί συμπεριφέρεται ὡς ἀκόλουθος καί ὁμοίωμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ» (Προβλήματα, 1962 : 146). Ἔχει τήν ἱερά ἐκείνη ὑποχρέωσις νά ἀγωνίζεται, ὥστε νά καταστῆί ἀκριβῆς καί τέλειος μιμητής τῆς ζωῆς τοῦ Χριστοῦ μετατρέποντας τό περιεχόμενο τῆς Ὀρθοδόξου Πίστεώς του σέ στάσις καί πράξις ζωῆς, καθῶς οἱ ἀγαθές πράξεις καταδεικνύουν καί πιστοποιοῦν «τήν πρὸς τά ἔξω λάμπιν τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, μέ τήν διαφορᾶν ὅτι πάσα τοιαύτη ἀγαθή πράξις δέον νά εἶναι καρπός τοῦ χριστιανικοῦ Δόγματος» (Μελέται, 1962 : 32), τό ὁποῖο διαστρέφουν οἱ αἰρετικοί.

Γιά τήν οὐσιαστικότερη βίωσις τῆς ὑγιοῦς πνευματικῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς καί σωτηρίας τοῦ ἀπό τόν πιστό (Μελέται, 1962 :195), εἶναι ἀπαραίτητη, κατὰ τόν ὅσιο Γέροντα, ἡ ἀπαρέγκλιτη τήρησις τῶν Ἱερῶν Κανόνων, ἐφόσον ὡς ἀποστολή ἔχουν νά ἀποτελέσουν τήν πρακτική ἐφαρμογή τῆς πίστεως τῆς Ἐκκλησίας στή ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου. Θεωρεῖ μάλιστα τόσο σημαντικὴ τὴ σωτηριολογικὴ ἀξία τῆς κανονικῆς παραδόσεως τῆς Ἐκκλησίας, ὥστε, ἀκολουθώντας τόν ἅγ. Νικόδημο τόν Ἁγιορείτη, νά ὑποστηρίζει μέ σθένος, ὅτι οἱ Ἱεροὶ Κανόνες εἶναι ἡ Γραφή μετὰ τήν Ἁγία Γραφή, ἡ Διαθήκη μετὰ τήν Παλαιά καί Καινὴ Διαθήκη, τά δεύτερα μετὰ τά πρῶτα Θεόπνευστα λόγια, τά αἰῶνια ὅρια τά ὁποῖα ἔθεσαν οἱ Πατέρες καί οἱ αἰῶνιοι νόμοι πού ὑπερβαίνουν τούς βασιλικούς

καί τούς κοσμικούς (Προβλήματα, 1962 : 160), θεωρώντας ότι «Ὁρθοδοξία οὐδέν ἕτερον εἶναι εἰμὴ οἱ θεῖοι καί Ἱεροί Κανόνες» (Προβλήματα, 1962 : 131- 157) πού συνιστοῦν τά θεμέλια τῆς Ἐκκλησίας (Προβλήματα, 1962 : 175). Μή διαχωρίζοντας μέ τόν τρόπο αὐτό Ὁρθοδοξία καί Ὁρθοπραξία ὁ π. Γερβάσιος τόνιζε ὅτι κύριο ἔργο τοῦ κάθε πιστοῦ συνιστᾶ τό πῶς θά λάμψει «ἐν ἔργοις ἀγαθοῖς ἐν τῷ κόσμῳ», προκειμένου καί οἱ λοιποὶ ἄνθρωποι, βλέποντας τά καλά του ἔργα, νά «δοξάζουσι τόν Πατέρα ἡμῶν τόν ἐν τοῖς οὐρανοῖς» (Προβλήματα, 1962 : 132). Γι' αὐτό καί ὁ Χριστιανός «οφείλει εἶτε ἔργῳ εἶτε λόγῳ», πού σημαίνει «διά τοῦ ἰδίου παραδείγματος, ἐν ἀνάγκῃ, νά διδάσκη πάντα ἀμύητον τάς θείας ἀληθείας τῆς πίστεώς του», ὥστε νά καταφέρει νά τόν καταστήσει καί αὐτόν μέ τήν ἐν Χριστῷ ζωὴν τοῦ μέτοχο καί κοινῶν τῶν θείων ἀληθειῶν, προκειμένου νά ἐπιστρέψει ὡς αἰρετικός «ἐκ πλάνης ὁδοῦ αὐτοῦ» (Μελέται, 1962 : 91). Μέ τόν τρόπο αὐτό ὁ πιστός ἀναδεικνύεται σέ αὐθεντικό παράδειγμα Ὁρθοδόξου Χριστιανοῦ καί ἀποβαίνει πολλές φορές ἡ αἰτία γιά τήν ἐπιστροφή τῶν πεπλανημένων αἰρετικῶν στοὺς κόλπους τῆς Ἐκκλησίας (Πρβλ. Μητρ. Ἱερόθεος, 2005 : 33-34). Για νά τό καταφέρει ὅμως αὐτό, ὅπως τονίζει ὁ ἱερός Πατήρ, θά πρέπει νά παραμένει ἀταλάντευτα

ἀφοσιωμένος διά βίου στήν Ὁρθόδοξη Παράδοση καί προφυλαγμένος ἀπό τίς παντός εἴδους κακοδοξίες καί αἰρετικές ἐπιρροές, διαυθέντας παράλληλα ἔναντι τῶν ἐκτός τῆς Ἐκκλησίας εὐρισκομένων, αἰρετικῶν καί μή, **«θάρρος γνώμης, ἄνευ αὐθαδεῖας· φρόνημα σταθερόν μέ ἀξιοπρέπειαν χριστιανικήν· χεὶλή εὐλικρινή, ὁμολογοῦντα τήν μόνην ἀλήθειαν : τήν ἀλήθειαν τῆς πίστεως εἰς ἕναν Θεόν καί εἰς ὄν ἀπέστειλε Σωτήρα καί Λυτρωτήν, τόν Χριστόν Ἰησοῦν»** (Μελέται, 1962 : 34).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: *Μελέται, 1962:* Ἀρχιμ. Γ.Χ. Παρασκευοπούλου, *Εὐσεβεῖς Μελέται ἐπὶ τῶν Κυριακῶν Εὐαγγελικῶν Ἀναγνωσμάτων...*, (Ἐν Πάτραις) 1962², σσ. 240. *Προβλήματα, 1962 :* Ἀρχιμ. Γ.Χ. Παρασκευοπούλου, *Ἐπίκαιρα Προβλήματα ὑπὸ τῷ φῶς τῶν Ἱερῶν Κανόνων*, (Ἐν Πάτραις) 1962², σσ. 208. *Ἐπιστασία, 2005:* Ἀρχιμ. Γ.Χ. Παρασκευοπούλου, *Ἑρμηνευτική Ἐπιστασία ἐπὶ τῆς Θείας Λειτουργίας*, Πάτραι 2005², σσ. 147-484. *Λιαπίκου, 1971:* Οὐρ. Λιαπίκου, *Γερβάσιος Παρασκευόπουλος. Ἀρχιμανδρίτης*, Ἀθῆναι 1971. *Κωστόπουλος, 1992:* Ἀρχιμ. Κ. Κωστόπουλου, *Ἀρχιμανδρίτης Γερβάσιος Παρασκευόπουλος. Ὁ Βίος καί τό Ποιμαντικόν του Ἔργον*, Πάτραι 1992². *Λόης, 1998:* Π.Α. Λόης, *Γερβάσιος. Ὁ ἄγνωστος Ἅγιος τῶν ἡμερῶν μας καί Φάρος τῶν Πατρῶν*, Α', Πάτραι 1998. *Μητρ. Ἱερόθεος, 2005:* Μητρ. πρ. Ὑδρας Ἱεροθέου, *«Φωτανγεῖς Παράγραφοι ἀπό τόν Βίον καί τήν Πολιτείαν τοῦ μακαριστοῦ Ἁγίου Πατρός ἡμῶν Γερβασίου Παρασκευοπούλου»*, στό Ἀρχιμ. Γ.Χ. Παρασκευοπούλου, *Ἑρμηνευτική Ἐπιστασία...*, Πάτραι 2005², σ. 37-145.

π. *Εὐάγγελος Κ. Πριγκιπάκης*

ΤΗΛΕΦΩΝΟ ΑΝΤΙΑΙΡΕΤΙΚΗΣ ΟΜΑΔΟΣ: 6977582800

ΣΤΩΜΕΝ ΚΑΛΩΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΑΝΤΙΑΙΡΕΤΙΚΗΣ ΟΜΑΔΟΣ

ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΠΑΤΡΩΝ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑ

τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Πατρῶν

κ.κ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΠΑΤΡΩΝ

N. Βότση 34, Τηλ. : 2610-320.602, Fax: 2610-279.533 email: i-m-patron@otenet.gr

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

Ἀρχιμ. Τιμόθεος Γ. Παπασταύρου

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

Π. Κούλης, Ψηφιακές Εκτυπώσεις, email: paulkoulis@gmail.com